

SUD EUROPSKE UNIJE

Sud Europske unije jedna je od sedam institucija EU-a. Sačinjavaju ga dva suda: [Sud Europske unije](#) i [Opći sud](#), a nadležan je za jurisdikciju Europske unije. Ta dva suda brinu se za pravilno tumačenje i primjenu primarnog i sekundarnog zakonodavstva Europske unije na njezinu teritoriju. Provjeravaju zakonitost akata institucija Unije i odlučuju o tome ispunjavaju li države članice svoje obveze iz primarnog i sekundarnog zakonodavstva. Sud Europske unije također tumači pravo Unije na zahtjev nacionalnih sudaca.

SUD EUROPSKE UNIJE

A. Pravna osnova

- Članak 19. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), članci 251. – 281. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), članak 136. Euratoma i [Protokol br. 3. priložen Ugovorima, o Statutu Suda Europske unije \(dalje u tekstu: Statut\)](#);
- [Uredba \(EU, Euratom\) 2015/2422 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o izmjeni Protokola br. 3 o Statutu Suda Europske unije](#);
- Proračun EU-a (dio 4.)

B. Sastav i Statut

1. Sastav

a. Broj sudaca (članak 19. UEU-a i članak 252. UFEU-a)

Po jedan sudac iz svake države članice (28). U radu Suda sudjeluje osam nezavisnih odvjetnika, čiji broj Vijeće može povećati na zahtjev Suda. Suci Suda Europske unije između sebe biraju predsjednika i potpredsjednika na trogodišnji mandat koji se može obnoviti.

b. Uvjeti koje je potrebno ispuniti (članak 253. UFEU-a i članak 19. UEU-a)

- Suci i nezavisni odvjetnici moraju imati kvalifikacije potrebne za imenovanje na najviše sudačke dužnosti u svojoj zemlji ili moraju biti priznati pravni stručnjaci.
- Njihova neovisnost mora biti neupitna.

c. Postupak imenovanja (članak 253. UFEU-a)

Suce i nezavisne odvjetnike imenuju vlade država članica zajedničkim dogovorom nakon savjetovanja s odborom zaduženim za davanje mišljenja o prikladnosti kandidata (članak 255. UFEU-a).

2. Obilježja mandata

a. Trajanje (članak 253. UFEU-a i Statut)

- Šest godina. Djelomična zamjena svake tri godine, polovica sudaca i nezavisnih odvjetnika mijenja se naizmjenice.

Suci i nezavisni odvjetnici kojima je istekla dužnost mogu biti ponovno imenovani.

b. Povlastice i imuniteti (Statut)

Suci i nezavisni odvjetnici uživaju imunitet od sudskih postupaka. Nakon prestanka obnašanja dužnosti nastavljaju uživati imunitet u odnosu na radnje koje su poduzeli u službenom svojstvu. Imunitet im se može ukinuti samo jednoglasnom odlukom Suda.

c. Obveze (Statut)

Suci i nezavisni odvjetnici:

- prije preuzimanja dužnosti prisežu na neovisnost, nepristranost i čuvanje tajnosti,
- ne smiju obnašati nikakvu političku ili upravnu funkciju niti se baviti ijednom drugom djelatnošću,
- obvezuju se da će ispunjavati obveze koje proizlaze iz njihovih dužnosti.

C. Ustroj i rad Suda (članak 253. UFEU-a i Statut)

1. Institucionalni ustroj

Statut Suda Europske unije mora biti donesen u posebnom Protokolu, koji je priložen Ugovorima (članak 281. UFEU-a). Sud bira predsjednika i potpredsjednika među svojim članovima na razdoblje od tri godine uz mogućnost ponovnog izbora (članak 9.a Protokola br. 3). Predsjednik upravlja radom Suda te predsjedava raspravama i vijećanju punog sastava Suda ili velikog vijeća. Potpredsjednik pomaže predsjedniku u obavljanju njegovih dužnosti i zamjenjuje ga po potrebi. Sud imenuje svojeg tajnika. Tajnik je glavni sekretar institucije, a za upravljanje njezinim odjelima odgovoran je predsjedniku Suda.

2. Rad

Sud utvrđuje svoj poslovnik koji Vijeće mora odobriti kvalificiranom većinom. Sud može zasjedati u punom sastavu od 28 sudaca, u velikom vijeću od 15 sudaca ili u vijećima od tri ili pet sudaca. Institucija se financira iz proračuna Unije u okviru kojeg ima vlastiti zasebni dio (dio 4.).

D. Dosadašnja postignuća

Sud se pokazao kao pokretačka snaga u procesu europske integracije.

1. Opća praksa

Presuda od 15. srpnja 1964. u predmetu Costa/Enel bila je od presudne važnosti za određivanje prava Europske zajednice kao autonomnog pravnog sustava nadređenog nacionalnim pravnim porecima. Slično tomu, presudom od 5. veljače 1963. u predmetu Van Gend & Loos ustanovljeno je načelo da se pravo Zajednice može izravno primjenjivati na sudovima država članica. Među drugim važnim presudama u predmetima zaštite ljudskih prava jest i ona od 14. svibnja 1974. u predmetu Nold,

kojom je Sud između ostalog potvrdio da su temeljna ljudska prava sastavni dio općih pravnih načela čije poštovanje on jamči (vidi informativni članak [4.1.2.](#)).

2. Posebni slučajevi

- Pravo poslovnog nastana: presuda od 8. travnja 1976. u predmetu Royer, kojom je Sud potvrdio pravo državljanina države članice da boravi na teritoriju bilo koje druge države članice neovisno o dozvoli boravka koju izdaje država domaćin.
- Slobodno kretanje robe: presuda od 20. veljače 1979. u predmetu Cassis de Dijon, kojom je Sud presudio da svaki proizvod koji je legalno proizveden i stavljen na tržište u jednoj državi članici u načelu mora biti dopušten na tržištu svih drugih država članica.
- Vanjska nadležnost Zajednice: presuda AETR od 31. ožujka 1971. u predmetu Komisija protiv Vijeća, kojom je Sud Zajednici priznao pravo da zaključuje međunarodne sporazume u područjima koja su obuhvaćena propisima Zajednice.
- Nedavne presude kojima je utvrđeno da države članice koje nisu prenijele direktive u nacionalno zakonodavstvo ili su to učinile sa zakašnjenjem moraju platiti odštetu.
- Razne presude na području socijalne sigurnosti i tržišnog natjecanja.
- Odluke koje se odnose na situacije u kojima su države članice prekršile pravo Zajednice, koje su nužne za neometano funkcioniranje zajedničkog tržišta.

Također, jedna od glavnih zasluga Suda utvrđivanje je načela prema kojemu se Ugovori ne smiju tumačiti restriktivno, nego ih se mora razmatrati u svjetlu stanja integracije i ciljeva koje postavljaju sami Ugovori. To je načelo Zajednici omogućilo da donosi zakonodavne propise na područjima koja nisu posebno navedena u odredbama Ugovora, na primjer u borbi protiv onečišćenja (u presudi od 13. rujna 2005. (predmet C-176/03) Sud je dozvolio Europskoj uniji da poduzima kaznenopravne mjere gdje je to „potrebno” kako bi se ostvario zadani cilj na području zaštite okoliša).

Godine 2018. pred Sud je izneseno 849 predmeta, uključujući 568 predmeta o prethodnim pitanjima, 63 neposredne tužbe i 199 žalbi protiv odluka Općeg suda. Zaključeno je 760 predmeta, uključujući 520 predmeta o prethodnim pitanjima, 60 neposrednih tužbi i 165 žalbi protiv odluka Općeg suda.

OPĆI SUD

A. Pravna osnova

Članci 254. do 257. UFEU-a, članak 40. Euratoma i glava IV. Protokola br. 3. priloženog Ugovorima, o Statutu Suda Europske unije.

B. Sastav i Statut (članak 254. UFEU-a)

1. Sastav

a. Broj sudaca (članak 19. UEU-a i članak 254. UFEU-a)

Prema članku 254. UFEU-a, broj sudaca određen je Statutom Suda Europske unije. [Člankom 48. Protokola br. 3. o tom Statutu, izmijenjenim Uredbom \(EU, Euratom\) 2016/1192 od 6. srpnja 2016.](#) predviđeno je da se Opći sud sastoji od 47 sudaca od

1. rujna 2016., a od 1. rujna 2019. od po dva suca iz svake države članice. Suce i nezavisne odvjetnike imenuju vlade država članica zajedničkom suglasnošću nakon savjetovanja s odborom zaduženim za davanje mišljenja o prikladnosti kandidata (članak 255. UFEU-a). Mandat im traje 6 godina, a može se obnoviti. Od sudaca ovog suda može se zahtijevati da obavljaju dužnost nezavisnog odvjetnika jer, za razliku od Suda Europske unije, Opći sud nema stalne nezavisne odvjetnike.

b. Uvjeti

Jednaki kao za Sud (članak 19. UEU-a).

c. Postupak imenovanja

Jednak kao za Sud.

2. Obilježja mandata

Jednaka kao za Sud.

C. Ustroj i rad suda

Iako Opći sud koristi usluge Suda za svoje administrativne i jezične potrebe, suci imenuju predsjednika iz svojih redova na razdoblje od tri godine i tajnika na mandat od šest godina.

Opći sud utvrđuje svoj [poslovnik](#) u dogovoru sa Sudom. Opći sud zasjeda u vijećima od troje ili petero sudaca. Poslovnikom su utvrđeni slučajevi kada Opći sud može zasjedati u punom sastavu, u velikom vijeću ili kao sudac pojedinac. Više od 80 % predmeta pokrenutih na Općem sudu rješava vijeće od tri suca. Parlament i Vijeće, djelujući u okviru zakonodavnog postupka (na temelju uredbi, bilo na prijedlog Komisije nakon savjetovanja sa Sudom bilo na zahtjev Suda nakon savjetovanja s Komisijom), mogu uspostaviti specijalizirane sudove pridružene Općem sudu na kojima se u prvom stupnju raspravlja i donose odluke o predmetima ili postupcima pokrenutim u posebnim područjima, kao što je primjerice novi specijalizirani sud za žigove, modele i dizajn, o kojem se trenutno raspravlja.

Pred Opći su sud 2018. iznesena 834 predmeta, a 1009 ih je zaključeno. Stranka koja nije u mogućnosti podmiriti troškove postupka može podnijeti zahtjev za besplatnu pravnu pomoć.

NEKADAŠNJI SLUŽBENIČKI SUD EUROPSKE UNIJE

Osnovan 2004., Službenički sud Europske unije bio je nadležan za rješavanje sporova između institucija EU-a i njihovih službenika u slučajevima kada za te sporove nije bio nadležan nacionalni sud. U okviru općeg povećanja ukupnog broja sudaca Suda Europske unije, Službenički sud je 1. rujna 2016. ukinut i integriran u Opći sud [Uredbom \(EU, Euratom\) 2016/1192 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o prijenosu na Opći sud nadležnosti za odlučivanje u prvom stupnju o sporovima između Europske unije i njezinih službenika](#). Predmeti koji na Službeničkom sudu 31. kolovoza 2016. još nisu bili riješeni preneseni su na Opći sud 1. rujna 2016. Opći sud nastavlja rješavati te predmete u fazi u kojoj su se oni zatekli na taj dan, pri čemu se zadržava učinak postupovnih radnji koje je u vezi s njima poduzeo nekadašnji Službenički sud.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Još od presude iz 1990. u predmetu koji je pokrenuo Parlament u okviru zakonodavnog postupka o donošenju zdravstvenih mjera nakon nuklearne nesreće u Černobilu, Parlamentu se priznaje pravo da Sudu podnosi tužbe radi proglašenja ništavosti odluka radi očuvanja svojih prerogativa u okviru zakonodavnog postupka.

Prema članku 257. UFEU-a, Parlament i Vijeće, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, mogu osnivati specijalizirane sudove pridružene Općem sudu na kojima se u prvom stupnju raspravlja i donose odluke o predmetima ili postupcima pokrenutim u posebnim područjima. Europski parlament i Vijeće u tom slučaju postupaju donošenjem uredbe na prijedlog Komisije nakon savjetovanja sa Sudom ili na zahtjev Suda nakon savjetovanja s Komisijom.

Prema članku 281. UFEU-a, [Statut Suda Europske unije](#) mogu izmijeniti Parlament i Vijeće u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom (u obliku Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća). Primjer takvog sudjelovanja Parlamenta nedavni je [vlastiti prijedlog Suda](#) o izmjeni Statuta od 26. ožujka 2018.: odnosi se na mogućnost određenih promjena u podjeli nadležnosti između Suda i Općeg suda u pogledu prethodnih pitanja.

Parlament je jedna od institucija iz članka 263. UFEU-a koja može pokrenuti postupak na Sudu (kao stranka).

Stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona kandidate za mjesto suca i nezavisnog odvjetnika sada najprije procjenjuje odbor od sedam osoba od kojih jednu predlaže Parlament (članak 255. UFEU-a).

Udo Bux
05/2019

